

บทคัดย่อ

รายงานข่าวสารทิศทางประเทศไทยฉบับที่ 2 ของโครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย ประกอบด้วยงาน 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นบทวิเคราะห์การเมืองไทยภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ : ถึงคราวต้องผ่าทางตัน ส่วนที่สองเป็นภาคการประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เหตุการณ์และแนวโน้มของสังคมไทย ระหว่างช่วงเวลา เดือนเมษายน - มิถุนายน 2542 จากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หนังสือ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้แก่เอกสารจากอินเทอร์เน็ต รายการโทรทัศน์ เป็นต้น โดยมีผลการศึกษารูปดังต่อไปนี้

1. มีเหตุการณ์ใหญ่ที่เกิดขึ้นในระยะใกล้ 3 เรื่องที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการการเมืองไทย ได้แก่การพังทลายของระบบสังคมนิยมโลก การหลอมละลายของเศรษฐกิจเอเชีย และการประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ ซึ่งกลายเป็นเงื่อนไขพื้นฐานใหม่ที่ทำให้การเมืองไทยมีแนวโน้มพัฒนาไปสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

2. การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองมีทั้งด้านที่สนับสนุนแนวโน้มข้างต้น เช่นการเคลื่อนไหวที่คึกคักขึ้นของกลุ่มประชาสังคม ด้านที่เป็นอุปสรรค เช่นการปฏิบัติทางการเมืองในรูปแบบเดิมของนักการเมือง รวมทั้งข้าราชการ และด้านที่ยังดูไม่ชัดเจน ได้แก่การปฏิบัติงานขององค์กรควบคุมตรวจสอบที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญใหม่

3. ธุรกิจมีแนวโน้มเพิ่มบทบาททางการเมืองมากขึ้น ธุรกิจผิดกฎหมายซึ่งมีมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี มีส่วนส่งให้กลุ่มอิทธิพลมืดหรือเจ้าพ่อเข้ามามีอำนาจทางการเมืองในระดับชาติ แต่มีแนวโน้มว่าอิทธิพลดังกล่าว จะลดลง ควรจับตากลุ่มทุนโลกหรือบริษัทข้ามชาติซึ่งน่าจะมียุทธศาสตร์มากขึ้น นอกจากนี้วิสาหกิจขนาดเล็กและขนาดกลางที่ได้รับการส่งเสริมขึ้นมา จะทำให้ธุรกิจทั้งหมดเข้าสู่ระบบเดียวกันมากขึ้น และก็มีอำนาจต่อรองมากขึ้นด้วย

4. ทหารที่เกี่ยวข้องกับการเมืองไทยมานาน 60 ปี กำลังมุ่งสู่การเป็นทหารอาชีพ และพัฒนาตนเองให้เป็นหน่วยรบที่เหมาะสมสำหรับศตวรรษใหม่ แต่ทหารและระบบราชการก็ยังคงดำรงบทบาทที่สำคัญในการเมืองไทยต่อไป

5. พรรคการเมืองได้มีการปรับตัวในระดับหนึ่ง เช่นการให้ความสำคัญกับนักการเมืองรุ่นใหม่เพิ่มขึ้น แต่ก็ดูเหมือนมีพรรคการเมืองเพียง 5 พรรคที่จะมีบทบาทสำคัญ ได้แก่พรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ ชาติพัฒนา ชาติไทย และไทยรักไทย อย่างไรก็ตามการเปิดทางที่กว้างขึ้นและสีสันใหม่ทางการเมืองอาจจะอยู่ที่การเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อ และวุฒิสมาชิกซึ่งเป็นแกนหลักของกลไกควบคุมตรวจสอบการบริหารแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญใหม่

6. กลุ่มประชาสังคมหรือเอ็นจีโอมิแนวโน้มที่จะมีบทบาททางการเมืองสูงขึ้น พัฒนาขึ้นเป็นขบวนการประชาสังคม และก้าวสู่การได้รับยอมรับว่าเป็นองค์กรหนึ่งใน 3 องค์กรหลักของสังคม ได้แก่องค์กรรัฐ ธุรกิจเอกชน และกลุ่มประชาสังคม

7. โลกหลังยุคสงครามเย็น แทนที่จะเกิดระเบียบโลกใหม่ ดูจะเกิดความไร้ระเบียบโลกขึ้น การแก่งแย่งครองความเป็นเจ้าภายในระบบยังดำเนินต่อไปจนมีแนวโน้มที่เกิดศูนย์อำนาจโลกขึ้นหลายศูนย์ นอกจากนี้ความคิดชาตินิยมรวมทั้งที่เกิดขึ้นในหมู่ชนชาติส่วนน้อยก่อให้เกิดสงครามย่อยไปทั่วโลก วิกฤติเศรษฐกิจเอเชีย การรุกรานในกลุ่มประเทศอาเซียน ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม การปะทะกันทางวัฒนธรรม การเกิดและขยายตัวไปของขบวนการประชาสังคม บีบให้แต่ละประชาชาติทั้งใหญ่และเล็กต้องดิ้นรนปรับตัวเองเพื่อความอยู่รอด

8. มีบทเรียนและข้อเสนอนะสำคัญว่า การพัฒนาทางการเมืองอย่างยั่งยืนนั้นต้องอาศัยพลังทุกส่วนของสังคม เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพและความปรองดองในชาติ สิ่งสำคัญที่สุดเฉพาะหน้าได้แก่ การจัดการเลือกตั้งทั่วไปที่บริสุทธิ์ยุติธรรมขึ้น การสนับสนุนองค์กรควบคุมตรวจสอบทางการเมืองให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งโดยเร็วที่สุด กลุ่มประชาสังคมควรจะได้เพิ่มปฏิบัติการเพื่อปฏิรูปการเมืองสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และควรจะได้สร้างหลักสูตรเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม กลุ่มประชาสังคม และรัฐบาลท้องถิ่นขึ้น

9. สถานการณ์ทางเศรษฐกิจยังคงอยู่ในสภาพเดิม นั่นคือมีสัญญาณว่าการถดถอยน่าจะถึงจุดต่ำสุด แต่สัญญาณการฟื้นตัวยังไม่ชัดเจน สภาวะทั่วไปยังเปราะบางและมีความเสี่ยงหลายประการ หนึ่งได้เกิดอันตรายใหม่ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการณ์ฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ อย่างแรกได้แก่ความลึงโลด (Complacency) ว่าเศรษฐกิจฟื้นตัวแล้ว และอย่างที่สองได้แก่ตัวเลขของทางการที่ขีดกันเองและขีดกับความรู้สึกของผู้คน จนอาจเกิดวิกฤติความเชื่อถือนขึ้น

ABSTRACT

This is the second quarterly report of Thailand Trend Monitoring Project (TTMP); implemented according to the TRF's contract No. RDG 01/0006/2542. The report consists of 2 parts. Part one is an analysis of Thai politics under the topic of "*Thai Politics Under the New Constitution : Time for a Breakthrough in the Political Standstill*", while part two contains the integration of information gathered from various media including newspapers, magazines, books and electronic media, such as hypertexts from internet websites and news report from radio and TV programs

The results of the study thus far can be summarized as follows:

1. There have been 3 recent events which have had a direct impact on the development of Thai politics. These events are the fall of socialism, the meltdown of Asian economics, and the implementation of the new constitution. The latter event has enacted a platform for the development of Thai politics towards a participatory democracy.

2. Political movements include those which support the above developments, such as the increased activities by Non-Governmental Organizations - NGOs, those which are obstructive towards the above developments, such as the continuance of old political practices by politicians and civil servants, and those which are yet unclear, specifically the actions of regulating and examining agencies set up under the new constitution

3. Indications are of an increased role in politics for businesses. Illegal business activities, amounting to enormous sums annually, have helped influential groups gain political prominence at national levels. However, indications are that such influence will decrease as global funds and multinational corporations play a greater role in Thai politics. In addition, promotion of Small and Medium size Enterprises - SMEs - will create more uniformity amongst these businesses and lead to greater bargaining power for them.

4. The military, which for the past 60 years has been involved in Thai politics, is moving towards greater professionalism for the new millenium. Nevertheless, the military and the civil system will continue to play a significant role in Thai politics.

5. Changes are being made within political parties at some level, such as the increased emphasis on a new generation of politicians. Nonetheless, it would appear that

only 5 parties will have significant roles in Thai politics. These parties are the Democrat Party, the New Aspiration Party, the Chat Pattana Party, the Chat Thai Party, and the Thai Rak Thai Party. The greatest impact on Thai politics, however, may come from the party-list election system and the role of the newly elected Senators, who are the core of the new regulating and inspecting mechanism of the new constitution.

6. Indications are that NGOs will play a greater role in Thai politics, and that NGOs are headed for acceptance as one of the 3 main organizations of society, namely, state, private enterprises, and NGOs.

7. The post-cold war era has seen a disordered world as opposed to the creation of a new world order. Struggles for dominance within the existing world order persist, and create a multi-polar world instead. In addition, nationalism as well as racism towards ethnic minorities have led to widespread small-scale conflicts. The Asian economic crisis, panic amongst Asean countries, environmental degradation, culture clashes, the emergence and expansion of civil-society movement have pressured nations into making changes for their own survival.

8. An important lesson appears to be that lasting political change relies on cooperation from all areas of society to create solidarity and harmony within society. The most immediate requirements are the organizing of a transparent general election and the advocacy of a strong political regulatory body. NGOs should focus their activities on steering the country towards a participatory democracy. The concerned organizations should include constitution, participatory democracy, civil society groups and local government and so on in the academic curriculum.

9. The shape of the economy remains the same, though there are some suggestion that the economic decline has reached its lowest point. Nevertheless, there have been no clear signals of a recovery. Overall, the economy remains fragile and exposed to many risks, including two recent threats to economic recovery. The first is a complacency that the economy has recovered, and the second is a potential credibility crisis due to the differences and illogic of official data and statistics publicized by different governmental organizations.